

Sygn. akt I PSK 96/21

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa C. Spółki Akcyjnej w Ł.
przeciwko A.F.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 października 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 10 marca 2020 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę
240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 10 marca 2020 r., sygn. akt VIII Pa (...), Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. – w sprawie z powództwa C. S.A. w Ł. przeciwko A.F. – oddalił apelację strony powodowej od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. z dnia 2 lipca 2019 r., sygn. akt X P (...), w którym Sąd Rejonowy oddalił powództwo o odszkodowanie za bezpodstawne rozwiązanie umowy o pracę przez pracownika.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego strona powodowa zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Autorka skargi wskazała na potrzebę dokonania wykładni art. 55 § 1¹ k.p. w zakresie ustalenia, czy kilkudniowe opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia za pracę powoduje naruszenie przez pracodawcę w sposób ciężki podstawowych obowiązków, a jeśli tak to w jakich przypadkach naruszenie tego obowiązku można uznać za ciężkie.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z błędnej wykładni prawa materialnego, a mianowicie art. 55 § 1¹ k.p. – sąd orzekający w sprawie nie wziął pod uwagę kwestii istotnych dla ustalenia, czy zachowanie pracodawcy w postaci dwukrotnego opóźnienia w wypłacie wynagrodzenia o 1-2 dni stanowiło ciężkie naruszenie obowiązków pracodawcy. W szczególności, nie zostały uwzględnione takie okoliczności jak uporczywość działania pracodawcy, jak również realne zagrożenie czy uszczerbek dla pracownika.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o: 1. odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; 2. oddalenie skargi kasacyjnej w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania; 3. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi kasacyjnej według norm przepisanych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, w oparciu o przepis art. 98 § 1¹ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony powodowej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu

Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9

czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej autorka skargi wiąże z naruszeniem wskazanego przepisu prawa (art. 55 § 1¹ k.p.), na tle którego jednocześnie pojawia się sugerowana potrzeba wykładni.

Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wadliwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (pkt 2) i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964). W postanowieniu z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił, że w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 738506, przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela przedstawione wyżej stanowisko judykatury w zakresie omawianej kwestii.

Niezależnie od powyżej stwierdzonej wadliwości uzasadnienia wniosku, autorka rozpatrywanej skargi nie przedstawia – w uzasadnieniu wniosku - odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą wykazałaby, że istnieje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Dla wykazania przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. z uwagi na sugerowane rozbieżności w orzecznictwie sądowym w wykładni określonego przepisu prawa, nie jest wystarczające samo powołanie wyroków Sądów, bez przedstawienia w formie odpowiedniego wyводу rozbieżności w wykładni wskazanego przepisu prawa z uwzględnieniem odmienności stanów faktycznych spraw, na tle których zapadły wskazane rozstrzygnięcia sądowe.

Zgodnie z art. 85 k.p. § 1 – 3 wypłaty wynagrodzenia za pracę dokonuje się co najmniej raz w miesiącu, w stałym i ustalonym z góry terminie. Wynagrodzenie za pracę płatne raz w miesiącu wypłaca się z dołu, niezwłocznie po ustaleniu jego pełnej wysokości, nie później jednak niż w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego. Jeżeli ustalony dzień wypłaty wynagrodzenia za pracę jest dniem wolnym od pracy, wynagrodzenie wypłaca się w dniu poprzedzającym.

Autorka skargi nie uwzględnia zasadniczych ustaleń zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego Ł., zgodnie z którymi wynagrodzenie pozwanego za miesiąc listopad i grudzień 2018 r. było obiektywnie wypłacone z opóźnieniem, które było wynikiem niedbalstwa strony powodowej (nie dopilnowała ona, aby przelewy z wynagrodzeniami były realizowane terminowo). Prezes zarządu powodowej Spółki wychodził bowiem z założenia, iż kilkudniowe niewielkie spóźnienie z wypłatą wynagrodzenia nie jest niczym nadzwyczajnym. W procesie nie wykazano też, że opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia spowodowane było szczególnie doniosłymi czy ważkimi okolicznościami usprawiedliwiającymi pracodawcę. Jednocześnie wskazane krótkotrwałe dwukrotne opóźnienie w wypłacie wynagrodzenia będące naruszeniem obowiązków pracodawcy, w sposób istotny naruszało interesy pozwanego; ten bowiem przy uwzględnieniu wypłacanych mu oraz jego żonie kwot wynagrodzenia, w przypadku nawet niewielkiego opóźnienia znajdował się w trudnej sytuacji finansowej. Budżet domowy pozwanego był tak ukształtowany, że wymagał przeliczania pieniędzy do oczekiwanego terminu wypłaty. Tym samym nawet niewielkie opóźnienia w wypłacie wynagrodzenia oddziaływały istotnie na

życiowe interesy pozwanego. Zaistniała sytuacja powstała nie po raz pierwszy (uchybień w terminach płatności wynagrodzenia zdarzały się już bowiem w latach 2012 -2014 r.), była niezwykle frustrująca dla pozwanego, miała negatywne odbicie w jego stanie zdrowotnym i stanowiła ostateczny asumpt skłaniający go do poszukiwania nowego zatrudnienia.

Co do możliwości uwzględnienia przy ocenie zasadności zachowań pracodawcy wypłaty wynagrodzenia poza terminem wyznaczonym dla dokonania tej czynności - zagadnienie to może być rozstrzygnięte tylko pozytywnie, gdyż niewątpliwie z jednej strony pracownikowi nie można postawić zarzutu zwlekania z rozwiązaniem umowy o pracę po każdym kolejnym opóźnieniu w wypłacie wynagrodzenia, a z drugiej strony - ciężkość naruszenia przez pracodawcę podstawowego obowiązku terminowej wypłaty wynagrodzenia podlega ocenie z uwzględnieniem, między innymi, powtarzalności i uporczywości jego zachowania. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się zgodnie, że w przypadku zachowania jednorodzajowego, wielokrotnego i uporczywego, okoliczność, iż powtarza się ono systematycznie w określonym przedziale czasowym ma znaczenie dla oceny stopnia winy jednej ze stron stosunku pracy, niezależnie od przyjęcia lub nieprzyjęcia koncepcji ciągłości takiego zachowania (por. np. wyroki z dnia 9 listopada 1993 r., I PRN 101/93, z dnia 19 grudnia 1997 r., I PKN 443/97, OSNAPIUS 1998 nr 21, poz. 631; wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 21 czerwca 2017 r., II PK 198/16 i przywołane w nim orzecznictwo).

Nie wykazano także przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Autorka skargi – w próbie wykazania oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej – ogranicza się do przedstawienia argumentacji będącej w istocie powtórzeniem uzasadnienia podstawy skargi kasacyjnej. Brakuje odpowiedniego wywodu zawierającego argumentację, którą autorka skargi wykazałaby walor oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.).

Odnosnie do kosztów procesów można wskazać, że Sąd pierwszej instancji zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.700 zł, a Sąd drugiej instancji – kwotę 1.350 zł.

Rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów zastępstwa procesowego zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. W myśl art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach. Z uwagi na brak określenia w przepisie stawki wynagrodzenia za sporządzenie odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy, respektując brzmienie § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), w myśl którego wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju, uznał, że zastosowanie znajdzie tu przepis § 10 ust. 4 pkt 2 ww. rozporządzenia, określający stawki minimalne przewidziane dla czynności m.in. sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej.

W aspekcie kategorii kosztów procesu Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, że pracownik może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia wówczas, gdy pracodawca dopuścił się wobec niego ciężkiego naruszenia swoich podstawowych obowiązków (art. 55 § 1¹ k.p.). Takie oświadczenie woli jest zawsze skuteczne i powoduje rozwiązanie stosunku pracy z chwilą, gdy dociera ono do pracodawcy w taki sposób, że mógł się z nim zapoznać. Natomiast zasądzenie odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 61¹ k.p.) nie wpływa na skuteczność rozwiązania umowy.

W ocenie obecnego składu Sądu Najwyższego należy przypomnieć, że zgodnie z judykaturą Sądu Najwyższego koszty pełnomocników stron w sprawie dotyczącej odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę nie powinny być obliczone od wartości przedmiotu sporu. Według uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r., I PZP 6/10 (OSNP 2011 nr 21-22, poz. 268), mającej moc zasady prawnej, podstawę zasądzenia przez sąd opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego w sprawie

ze stosunku pracy o odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p., stanowi stawka minimalna określona w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). W uchwale tej uznano, że należy odmówić stosowania § 12 ust. 1 pkt 2 cytowanego rozporządzenia w zakresie dotyczącym odszkodowania, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p. Stawkę minimalną wynagrodzenia adwokata w takiej sprawie należy więc ustalić według § 5 rozporządzenia, czyli według stawki w sprawie o najbardziej zbliżonym rodzaju, a taką sprawą niewątpliwie jest sprawa o przywrócenie do pracy, w której stawka minimalna wynagrodzenia adwokata wyznaczona jest przez § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia.

Również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2019 r., III PK 150/18, OSNP 2020 nr 10, poz. 106, stwierdzono, że zasada prawna przyjęta w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r., I PZP 6/10 (OSNP 2011 nr 21-22, poz. 268) jest aktualna również w przypadku odszkodowań dochodzonych na podstawie art. 45 § 1 k.p.

Zdaniem obecnego składu Sądu Najwyższego, w sprawie o odszkodowanie z art. 61 k.p. należy odmówić stosowania § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Stawkę minimalną wynagrodzenia adwokata w takiej sprawie należy ustalić według § 20 rozporządzenia, czyli według stawki w sprawie o najbardziej zbliżonym rodzaju, a taką sprawą niewątpliwie jest sprawa o ustalenie sposobu ustania stosunku pracy, w której stawka minimalna wynagrodzenia adwokata wyznaczona jest przez § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. Z tego względu w postępowaniu kasacyjnym zastosowano § 10 ust. 2 pkt 2 w związku z § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia.